

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

יש חדש

התועדויות ח"י באלול

ביום המישי הקרוב יחול ח"י באלול, יום הולדתם של שני 'המאורות הגדולים' - הבעש"ט, מייסד החסידות, ורבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך. ביום הזה הבעש"ט גם נתגלה לעולם והחל להפיץ בגלוי את אור החסידות. לרגל יום זכאי זה יהיו בבתי חב"ד ברחבי הארץ התועדויות חסידיות, על-פי המגבלות.

עוזרים לצורכי החגים

חגי תשרי המתקרבים מחייבים הושטת יד עוזרת למשפחות הנזקקות. בתי חב"ד ברחבי הארץ פועלים להענקת סיוע וחלוקת מצרכי מזון למשפחות האלה. חשוב לתרום בעין יפה, כדי לאפשר לספק לכל משפחה את צורכי החג הדרושים. במקומות רבים יש צורך במתנדבים לחלוקת המזון. פרטים בבית חב"ד המקומי.

שמיטה לבני חו"ל

לקראת שנת השמיטה הבאה עלינו יצא לאור הספר 'שמיטה כהלכתה לבני חו"ל', ובו עיקרי הדינים והעניינים הנוגעים לשנת השמיטה, שייתכן שבני חו"ל ייפגשו בהם. מאת הרב אורי גמסון. להשיג בטל' 054-5770167.

זמני השבוע

יחוללים ת"א	חיפה	באר שבע	אילת	ניו יורק	נייט השבת
6:37	6:59	6:49	6:58	6:56	7:28
7:56	7:58	7:58	7:56	7:52	8:28

ערכת התוכן של חב"ד

מינוי עד הבית
073-3943399
chabad4u.org.il
או חפשו בגוגל 'מגזין נשמה'

פרקי אבות: פרקים א-ב

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על-ידי: המרכז לעזרי שלחות
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000
דוא"ל: chabad@chabad.org.il
אתר: www.chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות נא לשמור על קדושת הגיליון

לחוות את הימים המאירים

חבל כל-כך על החמצה. זה כמו אדם שיוצא לטיול ומתלונן על ההליכה ברגל. במקום לחוות את החוויה, הוא רואה את המעטפת החיצונית בלבד

ציון הבעש"ט בעיר מזיבוז'. להבת אש בקרח (צילום: שרון גושן)

ימינו גוברת הפתיחות לדבר על דברים שבעבר הדחיקו. אנשים מעיזים כיום לבטא תחושות שנטו להסתיר. וכך אנחנו נחשפים לשיח גלוי על חודש אלול והימים הנוראים, ומתברר שיש החווים את התקור פה הזאת כזמן קשה ומכביד.

אימת הדין מצמיחה אותם. המילים אלול, תשובה, חשבון נפש, תיקון - מעיקות עליהם. הם עוברים את הימים האלה בהרגשה כבדה, ומצפים להיות כבר אחרי יום הכיפורים, באווירה השמחה וההחגיגית של סוכות ושמחת תורה.

זכות, לא סבל

חבל כל-כך על החמצה. זה כמו אדם שיוצא לטיול ומתלונן על הצורך ללכת ברגל. או אדם שאיבד את חוש הטעם והארוחות מעיקות עליו. במקום לחוות את החוויה, להתרגש, להתעורר, הוא רואה את המעטפת החיצונית בלבד.

ואולי הגישה לחודש אלול נובעת מהתפיסה הכללית של חיי התורה והמצוות. יש מי שתופסים את חיי היהדות כמגבלות. הם רואים רק אסור ואסור ואסור. בתחושתם יש סביב עולם עשיר וקורץ, ועליהם נגזר שלא ליהנות ממנו. החיים כיהודים שומרי תורה ומצוות נראים להם סבל מתמשך, למען פיצוי עתידי בעולם הבא.

את הגישה הזאת בא הבעל-שם טוב לשנות. תורת החסידות נועדה בין השאר להפוך את חיי היהדות לחוויה שמחה, מלהיבה, מסעירה ומרגשת. שיהודי יחוש את 'טעמו וראו כי טוב ה'". את האושר בהיותו יהודים. את 'נאני קרבת אלקים לי טוב'. לא נגזרו עלינו חיי סבל חלילה, אלא להפך - ניתנה לנו הזכות לחיות חיים שמחים ומאושרים, מלאי תוכן ומשמעות.

יהודי שהפנים את תפיסת החסידות מחכה בערגה לאלול ולימים הנוראים. זה הזמן הנפלא שבו 'המלך בשדה' - הקב"ה מתקרב אלינו ומקבל כל אחד ואחד במאור פנים ובאהבה. בראש השנה אנו זוכים להכתיר את הקב"ה

למלך העולם. בעשרת ימי תשובה אנו פוגשים את הבורא 'בְּהִמְצָאוֹ' ו'בְּהִיטוֹ קְרוֹב'. וביום הכיפורים אנו מגיעים להתחברות העמוקה ביותר עם עצמנו ועם הבורא ונטהרים מכל עוון ופגם.

לרומם ולא לכווץ

לכל מי שחווה את חיי היהדות כעול מכביד אין לנו אלא להמליץ בחום על הגישה החסידית. כאשר יטעמו ממעיינותיה יקבלו דרך ראייה שונה לגמרי על כל חיי התורה והמצוות. התפילה תהיה אחרת, קיום המצוות יקבל משמעות שונה. השבתות והמועדים יהפכו לזמנים מאירים ומרוממים, והם יפסיקו לחכות בקוצר רוח לצאת הכוכבים.

גישתה של החסידות מרוממת את האדם במקום לכווץ אותו. לכן י"ח באלול - שבו נולדו הבעל-שם טוב ורבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא - מכונה 'ח"י באלול', כי היום הזה החיה את אלול והאיר אותו באור עמוק ופנימי יותר.

החסידות מלמדת אותנו שגם התשובה יכולה להיעשות מתוך שמחה. זו שמחת בן המלך היוצא מן השבי וחוזר אל חיק אביו המלך. שמחת הנשמה שבתוכנו שמתחברת עם מקורה האלוקי.

ושתהיה לכולנו כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה!

לכל אחד ואחת תפקיד מוגדר

הדבר העיקרי והחשוב ביותר לקיום העם היהודי והעולם כולו.

היהדות תלויה באם

אכן, האישה יכולה בהחלט להיות שותפה במאמצי הפרנסה, וכפי ששלמה המלך מסיים את ספר משלי כתב במזמור 'אשת חיל', שבו נאמר "סֵדִין עֲשֶׂתָּה וְתַמְכֹרְךָ", וְתִתֶּנְךָ טָרֶף לְבֵיתָהּ". אך נוסף על כך שכל אלה נעשים מתוך צניעות, אין הם באים על חשבון התפקיד העיקרי - בניית דור חדש, וכפי שנאמר בסיום המזמור: "קָמוּ בְנֵיהֶּ וַיִּאֲשְׁרוּהָ".

אחד הביטויים לייחודיותן של הנשים הוא בקביעת היהדות על-פי זהות האם. בעוד ההשתייכות של השבט (כוהן, לוי, ישראל וכדומה) נקבעת לפי האב, הרי עצם המהות היהודית נקבעת על-פי האם. בזה רואים את הקשר העמוק בין הנשים לבין קיומו הבסיסי של עם ישראל, שעתידי תלוי בנשים דווקא, וזו הזכות הגדולה שניתנה להן.

(תורת מנחם תשמ"ה, כרך א, עמ' 127)

מה יכול להיות משפיל יותר ממצב שבו אומרים לאדם שאסור לו להיות ולפעול על-פי אישיותו ותכונותיו הייחודיות, אלא ששלמותו תתבטא בעשיית מאמצים לחקות מישהו אחר ולהידמות אליו! וזה בדיוק מה שעוללה התנועה הזאת - היא ביטלה לחלוטין את חשיבותה של האישה כאישה ואת ערך תפקידיה הייחודיים והציבה כמודל לחיקוי את הגבר ותפקידיו.

השליחות העליונה

הטעות הבסיסית טמונה בהנחה שמשמעות אמיתית בחיים יכולה להיות מושגת על-ידי פיתוח קריירה והבאת הישגים כלכליים, בעוד הקמת משפחה וגידול ילדים נחשבים כאי מימוש עצמי. תפיסה זו היא הפך האמת. התורה העניקה לנשים את השליחות העליונה ביותר - לבנות את עתידו של העם היהודי, כהמשך רציף לדור של מתן תורה.

כשאישה מתמסרת לתפקיד זה ועושה את המוטל עליה, היא עושה דבר שאיש מבלעדיה אינו יכול לעשות זאת, משום שהקב"ה, בכוחו וחוכמתו ורצונו, העניק יכולת זו לנשים, וזה

התורה מזהירה: "לא יִהְיֶה כְּלִי גְבֵר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גְּבֵר שְׂמֵלַת אִשָּׁה". שמירת השוני בביגוד בין גברים לנשים מבטאת גם את ההבדל המהותי שביניהם, ואת השליחות הייחודית שהועיד הקב"ה לגברים לחוד ולנשים לחוד.

כך קבע הקב"ה, שגבר ישיג את שלמותו כאשר ימלא את התפקיד שנועד בעבורו ולא אם יקבל עליו משימות שנועדו לנשים, ואישה תשיג את שלמותה כאשר תנהג על-פי ייעודה ולא תחקה את הגבר. הן לגברים הן לנשים נועדו תפקידים נבדלים, שכל אחד ואחד מהם חשוב לעצמו, ואין הם צריכים ויכולים להימדד בהשוואה לתפקיד השני.

שוויון שהוא השפלה

אך בעקבות חשכת הגלות נוצר בלבול בעניין תפקידן של נשות ישראל, עד שהופכים חושך לאור ואור לחושך. קבעו הנחה שעל-פי התורה יש חוסר שוויון בין הגברים לנשים, ולכן הקימו תנועה שמגמתה 'שחרור האישה'. אך איזו תוצאה הביאה התנועה הזאת - תוצאה הפוכה לגמרי!

אמרת השבוע

מקום להתארח

באחד ממסעותיו בא הבעש"ט לעיירה אחת, ושני אנשים הזמינו אותו להתארח אצלם: האחד היה תלמיד-חכם עשיר והשני מוכסן, שעליו יצאו רינונים כי אינו נזהר בעבירות מסוימות. הבעש"ט בחר להתארח בביתו של המוכסן.

שאלוהו תלמידיו לפרש הדבר. השיב הבעש"ט:

"המוכסן הוא אכן חוטא, ובכל-זאת על חוטא נאמר 'השוכן איתם בתוך טומאתם'. לעומתו, הדין הזה אמנם הוא תלמיד-חכם, אבל גס-רוח וגאוותן, ועליו אומר הקב"ה 'אין אני והוא יכולים לדור'. במקום שהקב"ה אינו יכול לגור, גם אני איני רוצה להתגורר".

פתגם חסידי

"מי שזוכה לבער את הרע מקרבו, אינו צריך להשמיע תוכחות מוסר לאחרים. כך התורה אומרת: 'ביערת הרע מקרבך - וכל ישראל ישמעו וייראו'; הם יתעוררו מעצמם" (רבי מנחם נחום משטפנשט)

לא תוכל להתעלם | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

מן המעיין

מצווה מסירה שנאה

"לא תראה את שור אחיך... השב תשיבם לאחיך" (דברים כב,א). כאן נאמר "שור אחיך", ואילו בפרשת משפטים נאמר "שור אויבך". ללמדנו שלא דיי בהחזרת האבידה, אלא יש להסיר גם את השנאה. המצווה צריכה להיות הגורם שירש מליבך את השנאה ויעורר רחמי אח ורגשות אחווה. "השב תשיבם לאחיך" - כשתחזיר לו את האבידה, כבר יהיה אחיך.

(רבנו בחיי)

החזרת השקפה

'שור' לשון הבטה, הסתכלות והשקפה. אם השקפת אחיך מודחת ומוטעית, אל תתעלם ממנו; אל תעזבנו לנפשו; התאמץ להדריכו בדרך הישרה.

(שפת אמת)

אבידת הנפש

אם באבידת ממון הזהירה אותנו התורה, באבידת הנפש על אחת כמה וכמה. לא תראה אחים נידחים, שסרו מדרך התורה והיראה, והתעלמת מהם. לעולם אל תאמר מה לי ולפושעי ישראל אלה. "השב תשיבם" - חובה עליך לעורר אחים תועים ולהשיבם בתשובה.

(השל"ה הקדוש)

רגש טבעי

עליך להחזיר בנפשך רגש טבעי שלא תוכל לראות בצערו של חברך; שלא תראה את שור אחיך או את שני נידחים, בלי שתשתתף בצערו כאילו היה צערך.

(אמרי אמת)

פעמים שאתה מתעלם

תנו רבנן, 'התעלמת' - פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם. הא כיצד? היה כוהן והוא בבית הקברות, או שהיה זקן ואינו לפי כבודו, או שהייתה מלאכה שלו מרובה משל חברו - לכך נאמר 'התעלמת מהם'.

(בבא מציעא לא,א)

עם הבעלים

"הקם תקים עימו" (דברים כד,א). 'עימו' - עם בעליו, אבל אם הלך וישב לו ואמר לו, הואיל ועליך מצווה, אם רצית לטעון - טעון, פטור.

(רש"י)

מסייעים למי שעמל

מכאן ראייה גם לגבי הסיוע שמסייעים לאדם מן השמיים בתורה ובמצוות. רק אם הוא עצמו יגע ועמל עליהן, מסייעים לו מן השמיים.

(רבי מנחם מענדל מקוצק)

הקבצן המברך

זלמן, סוחר הפשתן, היה מתוח מאוד. הוא עמד לנסוע אל אחד מבעלי האחוזה הגדולים כדי לסגור איתו עסקת ענק של רכישת יבול הפשתן השנתי שלו. אותו אדם, גוי פולני, היה טיפוס קשה. הוא היה נתון למצבי רוח משתנים, ואוי לו למי שנפל לידיו כאשר מצב רוחו לא היה טוב.

נרגש ומהורהר התהלך זלמן באותו בוקר ברחובות למברג עירו, ומוחו פעל בקדחתנות בניסיון למצוא את הגישה המתאימה להשגת תנאים טובים אצל אותו בעל אחוזה.

בעודו פוסע פנה אליו קבצן בבקשת תרומה. משום מה הרגיש דחף פנימי להיכנס עימו בשיחה. "מה תעשה בכסף שאתן לך?", שאלו.

"אקנה בו לחם", ענה הקבצן.

"ומה תיתן לי תמורת התרומה?", הוסיף הסוחר לשאול.

"אתן לך ברכה", השיב העני ברצינות.

הסוחר נתן לו תרומה נכבדה והקבצן אכן בירכו בהצלחה. העניין שעשע את זלמן באותו רגע, ומייד שכח את הקבצן וברכותיו והוסיף להרהר בעסקה הצפויה לו.

בבואו אל בעל האחוזה הופתע מאוד מהתייחסותו הלבבית כלפיו. שלא כבפעמים הקודמות קיבלו הפעם האיש בחמימות, ובתוך זמן קצר סיימו את העסקה, בתנאים מצוינים.

בדרך הביתה ניסה הסוחר להבין מה עומד מאחורי השינוי המפתיע – לשווא. ופתאום הבזיקה במוחו המחשבה, שאולי ברכתו של אותו קבצן היא שגרמה למפנה.

בפעם הבאה שעמד לצאת למסע עסקים חיפש את העני הזה, שוב נתן לו נדבה הגונה וביקש את ברכתו. הקבצן בירכו בלבביות וההצלחה האירה לו שוב את פניה בדרך בלתי רגילה כלל. מאז הפך הסוחר את הדבר לשיטה, ולא חלפו ימים רבים והוא נעשה עשיר מופלג.

יום אחד, במסיבת רעים, גילה את מקור הצלחתו, ואנשי העיר החלו לדבר על כוחו המופלא של הקבצן העני שברכותיו מתגשמות.

השמועה על כך הגיעה לאוזני תלמידי הבעש"ט בלמברג, והם סיפרו על כך לרבם. הבעש"ט ביקשם לשכנע את הקבצן לבוא אליו. זה ניאות לנסוע אל הבעש"ט, ובבואו אליו ביקשו

הבעש"ט לספר את קורות חייו.

"חייט הייתי", התחיל האיש לספר. "לקוחותי היו עניים, ועיקר עבודתי הייתה בתיקון בגדים ישנים. לא השתכרתי הרבה מעבודה זו, ועלה בדעתי להתחבר עם חייט עני כמוני, לנדוד יחדיו בעיירות ובכפרים ולנסות שם את מזלנו.

"פעם אחת באנו לפונדק ומצאנו

את בעליו היהודי עצוב ומדוכא. הוא סיפר לנו כי בעל האחוזה עומד להשיא את בתו, והטיל עליו משימה להשיג בעבורו חייטים מומחים, לתפירת בגדי החתונה. אך משום מה, כל החייטים ש הביא לפני האדון לא מצאו חן בעיניו, ובעקבות זאת התרגז בעל האחוזה על הפונדקאי ואיים עליו בביטול חוזה החכירה ובגירושו מהעיר.

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

חשבון נפש מתוך שמחה

הציפייה היום-יומית לגאולה לכאורה לגרור רגשות של צער וכאב. ככל שהאדם מצפה יותר לגאולה, כן הוא אמור להצטער יותר על הגלות. נמצא אפוא שמי שמצפה באמת לגאולה צריך להיות שרוי בצער. ואולם בחסידות מודגש ביותר עניין הציפייה לגאולה ועם זה גדולה השמחה.

השמחה היא מן העקרונות הגדולים של החסידות – להיות תמיד בשמחה ולעבוד את ה' מתוך שמחה וטוב לבב. פתגם חסידי ידוע אומר: השמחה עצמה איננה מצווה והעצבות עצמה אינה עבירה; אבל לגבהים שאליהם מביאה השמחה, אי אפשר להגיע עלידי שום מצווה, ואילו לשאול תחתית שאליה מדרדרת העצבות, אין נופלים עלידי שום עבירה!

שמחה אינה קלות ראש

החסידות גורסת שאפילו עבודת התשובה צריכה להיעשות מתוך שמחה. יתרה מזו, לתפיסתה, השמחה במצוות התשובה צריכה להיות ביתר שאת מבכל המצוות האחרות. אם כשמקימים סתם מצווה צריכים להיות בשמחה – על אחת כמה וכמה כשעוסקים במצוות התשובה, שמעלתה גדולה כל-כך עד שהיא מתקנת ומשלימה את כל המצוות!

החיבור בין תשובה לשמחה נשמע בלתי-מצוינות. תשובה עניינה חשבון נפש נוקב ומעמיק, חרטה על דברים שלא היו כשורה, בקשת סליחה ומחילה מהקב"ה אשר חטאנו לו; איך הדברים האלה משתלבים עם השמחה?

אבל האמת היא שאין כל סתירה ביניהם. שמחה איננה ההפך מרצינות. אפשר לעסוק בדברים הרציניים והחשובים ביותר ועם זה להיות בשמחה גדולה. כי שמחה איננה קלות ראש וחיים נטולי אחריות. זו אינה שמחה אלא פריקת עול והתהוללות; ולצערנו, רבים מבבלים בין שמחה להתהוללות (חסידים אומרים: בין שמחה להתהוללות מפריד חוט שיערה דקיק בלבד, אבל המרחק ביניהן הוא המרחק שבין תכלית הקדושה לתכלית הטומאה). שמחה אמיתית היא עניין רציני מאוד.

מאחורי שמחה אמיתית מצוי תוכן רציני ואמיתי. כשיהודי מתבונן בזכות הגדולה שנפלה בחלקו להיות יהודי, ללמוד את תורת ה' ולקיים את מצוותיו – הוא מתמלא שמחה. כשהוא מהרהר בהשגחתו המופלאה של הקב"ה על העולם ובכך שהאדם לעולם אינו לבד אלא תמיד עם ה' – הוא נעשה שמח ואינו מניח לדאגות להעיב את שמחתו. ככל שמקור השמחה מעמיק יותר, כן תהיה השמחה גדולה ואמיתית יותר.

היכולת להכיל הפכים

שמחה כזאת נהפכת לכוח מניע בעבודת ה'. זו שמחה אמיתית, שמחה פנימית, שמחה בעלת תוכן. אין בה כל סתירה לתשובה. טועה מי שסבור כי בחודש אלול צריכים להתהלך בפנים נפולות וקודרות, לא להעלות חיוך על השפתיים, להיות תמיד 'רציני' ומיוסר. להפך, מה יכול לשמח יותר מהמחשבה שאלה ימים שבהם 'המלך בשדה' ו'ג' מידות הרחמים 'מאירות'!

בספר התניא (פרק לד) מוסבר בהרחבה איך נפש האדם יכולה להכיל שני רגשות בעת אחת: שמחה על הטוב והתמרמרות על הרע. בעומק הדברים, מתברר, אין ביניהם שום ניגוד. כשיהודי מתבונן שגם אם חטא ועבר על רצון ה' אין הקב"ה סוגר בפניו את הדלת אלא מעניק לו אפשרות לשוב אליו ולתקן את פגמיו – הוא מתמלא, במקביל לרגשות החרטה והצער על החטא, שמחה עצומה על שיש בכוחו לשוב אל ה'.

כך הלב יכול להכיל בו בזמן רגשות של כאב על הגלות וציפייה לגאולה, לצד שמחה על שאנו מתקרבים והולכים לביאת המשיח, ועוד מעט תחזינה עינינו בשוב ה' לציון!

"כששמענו את דבריו אמרנו לו שאנחנו חייטים וכי אנו מוכנים להציג את כוחנו. בתחילה צחק הפונדקאי למשמע הדברים, אך הצלחנו לשכנעו שאין לו מה להפסיד.

"הוצגנו לפני בעל האחוזה ותפרנו בגד אחד לניסיון, ולמרבה השמחה וההפתעה מצאה עבודתנו חן בעיני כל בני ביתו וניתנה לנו המלאכה כולה. עבדנו בשקדנות וביצענו את העבודה לשביעות רצונם המלאה של הפריץ, אשתו ובתו. הוא שילם לנו בעין יפה והיה אסיר תודה לפונדקאי שהביא אותנו אליו.

"כשמדנו לעזוב נודע לנו על משפחה יהודייה הכלואה בבור אצל בעל האחוזה. זו הייתה משפחה של פונדקאי מעיירה סמוכה, שפיגרה בתשלומי החכירה, ועקב כך הושלכה לכלא עד שישולם החוב. שאלנו מה סכום החוב, והשיבו לנו שמדובר בשלוש מאות רובלים.

"מאחר שכל אחד ואחד מאיתנו צבר עד כה בערך כסכום הזה, פניתי אל חברי ושאלתי אם יסכים להשתתף עימי במצווה הגדולה של פדיון שבוים. הוא סירב והסביר שיש לו אישה וילדים הרעבים לחם. 'אם כך', אמרתי, 'אעשה זאת בעצמי'. הוצאתי את כל הכסף שהרווחתי בנדודי ומסרתיו לפריץ.

"הפריץ ואשתו עמדו משתאים לנוכח המעשה שעשיתי, ומרוב התפעלות אף החזיר הפריץ את הפונדק ליהודי המסכן ופטרו מתשלום דמי חכירה בשנה הראשונה.

"חזרנו ללמברג ומאז נפרדו דרכינו. חברי עשה חיל בכסף שהביא עימו, ואילו אני חזרתי לתיקון בגדים ישנים ומצבי הידרדר עד שהגעתי לפת לחם והתחלתי לפשוט יד.

"ופתאום החלו אנשים לבוא אליי ולבקש את ברכת. באיולתם חשבו כי ברכת קבצן עלוב כמוני יכולה להועיל להם. אבל הייתי זקוק לעזרתם וברכתי אותם.

"ועכשיו רבי", סיים החייט את סיפורו, "אם עשיתי בכך מעשה לא טוב, אנא התפלל בעדי ותן לי דרך תשובה".

הבעש"ט הרגיעו ואמר לו כי בזכות מסירות נפשו הבלתי-רגילה בעבור יהודי זר זכה למתנת שמיים נפלאה, שכל ברכתיו יתקיימו.

החייט לא חזר עוד לעירו, אלא נשאר בצילו של הבעש"ט שקירבו וחיבבו ולימדו תורה, וברבות הימים נעשה מחסידיו הנאמנים.

(על-פי 'בית מרדכי')

מה אתם יודעים על הלכות ריבית?

משכנים. זה תחום מורכב וצריך לדעת את ההלכות.

תודה במחוות, בלי מילים

הלכות ריבית, מדגיש הרב שיינברגר, נוגעות לכל אדם. "דוגמה מצויה: אדם לוקח הלוואה מחברו ואומר לו 'תודה'. לכאורה זה הדבר האנושי והטבעי. אבל יש בזה איסור. יותר מזה: אם עד לקיחת ההלוואה לא נהג לומר לחברו 'בוקר טוב', ועכשיו החל לנהוג כך - גם כן יש כאן איסור. באיסורים האלה התורה באה להגן על הלווה, שלא יתפתה. אדמו"ר הזקן מגדיר זאת 'דבר המושך לאדם', ומסביר שאם יתח 'חוטו של מחט', יבוא לפתוח 'פתחו של אולם'.

אז אי אפשר לומר תודה לנותן הלוואה? 'הפוסקים נתנו עצה - שהאדם יאמר למלווה כי היה רוצה מאוד לומר לו תודה, ואולם התורה אסרה זאת עליו. מותר להביע תודה במחוות גוף, אך לא במילים. עם זה, לפקיד בבנק או לנציג גמ"ח מותר להודות, שכן הכסף אינו שלו'.

כמה מלפפונים להחזיר?

גם ביחסי שכנים עלולות להתעורר בעיות. למשל, מי שלוה מלפפונים משכן ואינו זוכר כמה, האם הוא רשאי להחזיר יותר, כדי להיות בטוח? 'כמעט לכל דבר יש פתרון', אומר הרב

"עוזב, זה קשה מדי", אמרו לו. המליצו לו להתעמק בתחומים אחרים. אבל דווקא האמירות האלה אָתְּגרו את הרב יעקב-שלמה שיינברגר, חסיד ויז'ניץ מאלעד, לצלול להלכות ריבית בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן.

זה היה לפני חמש שנים. "התחלתי ללמוד את הלכות ריבית", מספר הרב שיינברגר (34), "ובמקומות שהתקשיתי בהם הלכתי לשאול ידידים, תלמידי-חכמים, שלמדו את ההלכות האלה. הם הסבירו לי שמדובר בהלכות 'קשות'. אמרתי להם: אדמו"ר הזקן הוא הפוסק שלנו, ואנחנו צריכים להתנהל על-פי פסיקותיו".

ריבית בכל תחומי החיים

בעת האחרונה השיק הרב שיינברגר את ספרו, המבאר את הלכות ריבית. בספר הוא מגיש את דברי אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו, ולצידם ביאור, בשפה השווה לכל לומד. הספר מעוטר בהסכמות גדולי ישראל, ובהם רבו כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א.

"בשנים האחרונות יש מודעות גוברת בנושא ריבית", אומר הרב שיינברגר בשיחה מיוחדת לרגל ח"י באלול, יום הולדתו של אדמו"ר הזקן. "יותר ויותר אנשים מבינים שצריכים להיזהר בתחום ההלוואות והיחסים בין לווה למלווה, במגוון תחומי החיים - הלוואה פרטית, הלוואה בנקאית, עסקות תשלומים ועד הלוואות מצרכים

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

טיפול באבידה

שאלה: האם מוצא אבידה יכול להסתפק במסירתה לתחנת המשטרה?

תשובה: מצוות השבת אבידה חלה על כל חפץ השווה פרוטה. מי שרואה אבידה חייב לקיים את מצוות 'השבת אבידה', ואם אינו עושה כן, עובר גם בלא תעשה: "לא תוכל להתעלם".

כל עוד יש ספק שהבעלים הניח את החפץ במקום הזה בכוונה, או שמי ששכח אותו יודע היכן לחפש וסביר להניח שימצאנו - אין לקחת את החפץ. רק אם אנו בטוחים שאכן רצוי לבעלים שניקה את החפץ ונגסה להשיבו, מצווה לעשות כן.

אם המציאה היא כסף, מסמכים או חפצי ערך - יש למוסרה למשטרה, מפני שהדבר מעניק את מירב הסיכויים שהחפץ יחזור לבעליו.

באבידה אחרת יש להודיע עליה בכתב בדרך בולטת ככל האפשר במקומות ציבוריים: בבתי הכנסת

"תלמדו, תדעו להתנהל". הרב שיינברגר וספרו החדש

שיינברגר. "התורה לא באה להקשות עלינו". העיון בהלכות ריבית הביא את הרב שיינברגר להתפעם מחידושיו של אדמו"ר הזקן: "יש 'החלטיות' ברורה מאוד בפסיקותיו. אין חצאי דברים. אחד מחידושיו העיקריים הוא סוגיית הלוואה לגוי. אדמו"ר הזקן פוסק שאסור הלווה לגוי בלי ריבית. בכלל הוא מזהיר מאוד מריבית ובעצם אומר כי מי שנוהר בכך יראה ברכה בכספו. אנצל את הבמה לומר לקהל הקוראים: הלכות ריבית - 'לא בשמיים היא'. כשלומדים, מבינים מה מותר ומה אסור, וזוכים לברכה גדולה".

מושג ברגע

לא תפאר

אחת ממצוות התורה היא החובה להשאיר לעניים מעט מהיבול של השדה, הכרם ומטע הזיתים. במסיק הזיתים התורה מתבטאת בניסוח: "לא תִּפְאֵר אַחֲרֶיךָ".

מה זה "לא תפאר"? אומרים חכמינו: אל תתפאר ברכושך על העני. אל תרגיש שכל השדה והמטע הוא שלך. עליך לזכור כי החלק הקטן הזה במטע אינו שלך, אלא הוא של העניים.

אם אתה אוסף גם את הפירות האלה, אתה גוזל את העניים ולוקח מהם את מה ששייך להם.

למחלקת המודעות (בלבד) של 'שיחת השבוע': טל' 053-3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com

מרגישים חג באושר עד

